

dokonale maskované sukulentní rostliny

Jan Gloser

(K barevné příloze)

Když profesor Marloth, vynikající znalec kapské flóry, zavítal na jedné ze svých exkurzí do okolí města Kimberley v jižní Africe a stoupal po skalnatém svahu, netušil, že solidně vypadající kámen, který si vybral jako oporu pro svoji nohu, zkame jeho důvěru. Nebyl to totiž skutečný kámen, nýbrž trs do té doby neznámého druhu rostliny, později jím popsané jako *Mesembryanthemum calcareum* [= *Titanopsis calcarea*].

Jeho překvapení bylo jistě velké, zvláště když si podrobným pozorováním ověřil skutečně dokonalou shodu barvy a vrásčité struktury zhyblých trsů s vápencovými kameny v jejich těsné blízkosti. Nelze se divit, že ve svých četných úvahách o schopnosti některých sukulentních rostlin splynout s okolním terénem (mimikry) stavěl právě *Titanopsis calcarea* na první místo.

Rod *Titanopsis* Schwant. patří do čeledi *Mesembryanthemaceae* a stejně jako u všech rodů subtribu *Nananthinae* Schwant. vytvářejí jeho zástupci charakteristické růžicové shluky vstřícných listů. Není to početný rod; dosud bylo nalezeno pouze šest druhů. Areál výskytu je omezen na jižní část státu Jihoafrická Afrika a v Kapské provincii pak převážně na okolí středního toku řeky Orange.

Titanopsis calcarea (Marl.) Schwant. nalézáme v našich sbírkách nejčastěji. Je to také skutečný krasavec — ze všech druhů má nejširší listy, jejichž koncečky jsou zvlhčeny a posety křídově bílými bradavičkami různé velikosti na šedomodré pozadí okolního povrchu. Křídová barva listů tohoto druhu inspirovala prof. Schwantese při volbě rodového jména [z řeckého *titanos* = křída a *opsis* = vzhled, podoba]. V přírodě sice roste na vápencových, tedy zásaditých podkladech, ale v kultuře dobře snáší i neutrální substráty. Listové růžice u starších jedinců dosahují průměru 6 až 8 cm, přičemž celá rostlina bývá zpravidla již několikrát rozvětvená. Květy jsou světle oranžové a tak krátce stopkaté, že vlastně ani nevyčnívají nad obrys růžice listů. Otvírají se jen v pozdních odpoledních hodinách, a to ještě pouze za slunečných dnů. Ze všech druhů se pěstuje nejsnadněji.

T. fulleri Tisch. má rovněž značně rozšířenou horní část listů jako *T. calcarea* (asi 10 mm), avšak bradavičité výrůstky na jejich okraji jsou šedohnědé na purpurově zbarveném podkladu. Květy mají průměr asi 15 mm a jsou tmavě žluté.

T. hugo-schlechteri (Tisch.) Dtr. et Schwant. je velmi krásný, i když obtížněji pěstovatelný druh. Každý list má zakončený výrazně trojúhelníkovitou plochou, hustě pokrytou bradavkami rozmanité velikosti. Tyto plošky jsou vlastně skoro to jediné, co je z listů u správně pěstovaných rostlin vidět. Jejich povrch je matně lesklý, barva hnědá až hnědočervená. Květy jsou světle žluté. Na stanovištích se vyskytuje též forma se světle zelenými listy.

T. luederitzii Tisch. se vyznačuje listy poměrně úzkými, které se ani na konci

příliš nerozšiřují. Na průřezu jsou oválného tvaru. Charakteristická je jejich okrově žlutá barva; květy jsou rovněž žluté.

T. primosii L. Bol. má celkově drobnější listy, na konci spíše zakulacené než ploché. Jejich barva je šedozelená. Květy jsou žluté, špičky okvětních lístků červenavé.

T. schwantesii (Dtr.) Schwant. je do značné míry podobný předcházejícímu druhu, zvláště co do tvaru listů. Jejich barva je však světlejší šedá a květy jsou světle žluté.

Titanopsis jsou mezi milovníky sukulentů oblíbeny nejen pro svůj atraktivní vzhled, ale i pro poměrně skrovné nároky při jejich pěstování. Spokojí se s malým množstvím chudého, ale vzdušného substrátu, což může být např. silně písčité zemina, čistý říční písek nebo umělé substráty (perlit, keramzit), občas provlhčené úplným živným roztokem. U mnoha jihoafrických rodů není stále ještě jisté, zda a do jaké míry je nutná jejich zimní zálivka při pěstování v našich skleníkových podmínkách. Titanopsis však zcela jednoznačně vyžadují přes celou zimu úplné sucho. Jsou opravdu mimořádně odolné vůči vysychání. Déle trvajícím suchem dokonce získávají na kráse: kompaktní růžice zatažených listů se svým vzhledem nejvíce blíží rostlinám na přirozených stanovištích, jak je známe ze snímků.

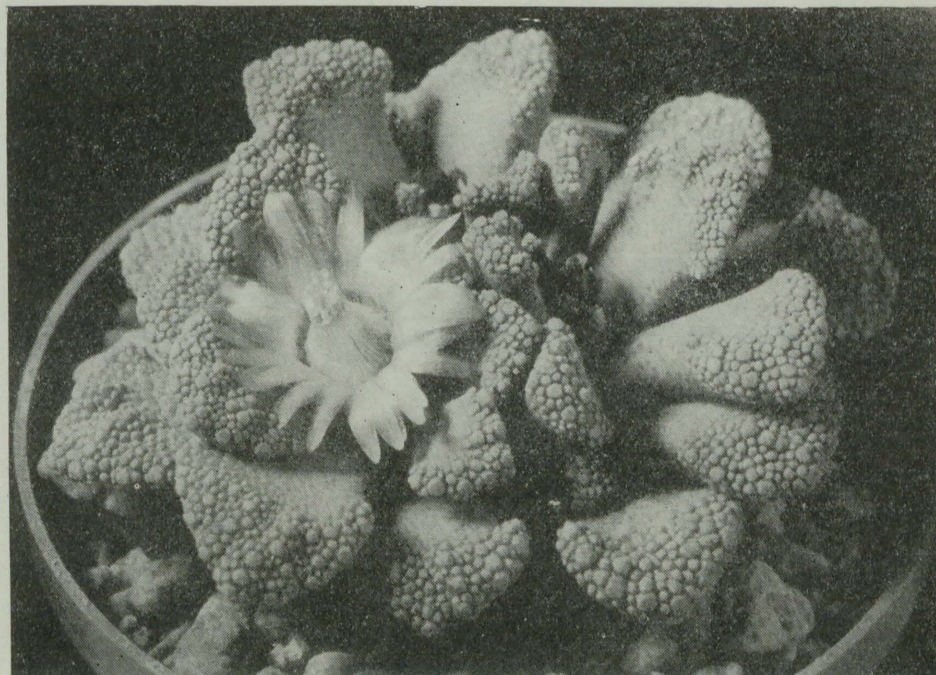
V klidovém zimním stadiu jsou také

nejvýraznější mezidruhové rozdíly v tvaru a barvě listů. Proto byly vybrány pro barevnou přílohu právě snímky rostlin těsně před nástupem vegetace, tedy po více než půlročním období úplného sucha.

Hlavní období růstu je přibližně od května do října, květy se objevují pravidelně až na podzim. I v růstovém období zaléváme jen zřídka a vodu zbytečně neležeme na listy. Ulpělé kapky v jejich úžlabí mohou totiž vést ke hnilobě anebo alespoň zanechají nepěkné rezavé skvrny. Zvláště nebezpečná může být voda, která někdy v zimě kape ze stěn skleníku.

Titanopsis množíme obvykle semeny. Semenačky rostou snadno a velmi rychle, např. *T. calcarea* vytvoří v prvním roce růžici se čtyřmi až šesti listy a druhým rokem již nezřídka i kvete. Poměrně snadné je i vegetativní množení dělením trsů nebo zakořeňováním jednotlivých listů.

Schopnost snášet dlouhodobou vegetační klid v zimním období dává dobré vyhlídky na úspěšné pěstování těchto zajímavých rostlin i bez skleníku, tedy v běžných bytových podmínkách. Předpokladem ovšem je přezimování na světlém a chladnějším místě s průměrnou teplotou nejlépe mezi 10 — 15 °C (rozhodně ne trvale více než 20 °C), za úplného sucha. V létě pak vyžadují plné slunce, např. na předokenním parapetu. Vlhký vzduch nesnášejí po celý rok.

Titanopsis calcarea

Titanopsis calcarea (Marl.) Schwant.

Titanopsis primosii L. Bol.

Titanopsis schwantesii (Dtr.) Schwant. Snímky J. Gloser

Titanopsis hugo-schlechteri (Tisch.) Dtr. et Schwant.

